

Islam – För dig som undrar

Inledning

Islam är en av världens största religioner med drygt 1,9 miljarder anhängare – nästan en fjärdedel av jordens befolkning. Från västra Afrika till östra Asien, från Skandinavien till Australien, finns muslimer på varje kontinent och i praktiskt taget varje land.

Den här artikeln är skriven för dig som är nyfiken men kanske aldrig fått ett ordentligt svar på dina frågor. Vad är egentligen Islam? Varför ber muslimer fem gånger om dagen? Vad skiljer en muslim från en troende? Och vad lär Islam om nästkommande liv? Vi går igenom allt steg för steg, på ett sakligt och respektfullt sätt.

1. Vad är Islam?

Ordet "Islam" (arabiska: إسلام) härstammar från den arabiska roten s-l-m som bär på betydelsena fred, säkerhet och underkastelse. Islam innebär således främst en frivillig underkastelse och överlåtelse av sin vilja till Gud (Allah). Den som gör detta kallas muslim.

Islam är en monoteistisk religion – den bekräftar att det finns exakt en Gud, skaparen av allt. Den anser sig vara den slutliga och fullständiga formen av den ursprungliga tron som förkunnades av alla Guds profeter, från Adam via Abraham, Moses och Jesus fram till den siste profeten

Muhammed (frid vare med honom, förkortat: fvmh).

Islam och de andra abrahamitiska religionerna

Islam, kristendom och judendom kallas tillsammans de tre abrahamitiska religionerna eftersom de alla härstammar från Abraham (Ibrahim). Islam lär att Gud sändt profeter till alla folk med samma grundbudskap – att tillbe Gud allena – men att de äldre skrifterna med tiden förändrades av mänskliga händer. Koranen, säger Islam, är Guds slutgiltiga uppenbarelse, bevarad oförändrad.

Muslimerna tror på Jesus (Isa) som en av Guds största profeter och på att han föddes av jungfrun Maria – men de tror inte att han är Guds son eller att han korsfestes. De tror också på Moses (Musa) och alla andra profeter i det gamla testamentet.

2. Hur börjar Islam? – Islamens historia

Profeten Muhammeds uppväxt

Profeten Muhammed föddes år 570 e.Kr. i Mecka på den arabiska halvön, i stammen Quraysh. Han förlorade sin far innan han föddes och sin mor när han var sex år. Han växte upp under sin farfars och senare sin farbrors omvårdnad.

Muhammed var känd bland sitt folk för sin ärlighet och integritet; han fick tillnamnet Al-Amin, "den trygga" eller "den ärlige". Han arbetade som karavanhandlare och gifte sig med Khadijah, en framgångsrik affärskvinna.

Den första uppenbarelsen

År 610 e.Kr., vid 40 års ålder, fick Muhammed sin första gudomliga uppenbarelse i grottan Hira utanför Mecka. Ärkeängeln Jibril (Gabriel) befallde honom: "Läs!" (Iqra). Dessa är de första orden i det som senare skulle bli Koranen.

"Läs! I din Herres namn, Han som skapade – skapade människan av en blodpropp. Läs! Din Herre är den mest Givmilde, Han som lärde ut med pennan, lärde människan det hon inte kände." – Koranen 96:1-5

Budskapet sprids

Under 23 år fick Muhammed uppenbarelsen som sammanställdes till

Koranen. Han förkunnande mötte starkt motstånd från Meckas maktelit vars ekonomi byggde på avgudadyrkan. År 622 e.Kr. emigrerade han och hans följare till staden Medina, en händelse känd som Hijra (utvandringen), som markerar starten på den islamiska kalenderräkningen.

År 630 e.Kr. intog muslimerna Mecka i stort sett fredligt. Vid sin död 632 e.Kr. hade Muhammed enats hela Arabien under Islam. Från 600-talet spreds Islam snabbt till Persien, Egypten, Nordafrika, Spanien och östliga delar av Asien.

3. Vad bygger Islam på?

3.1 Trons pelare – Arkan al-Iman

Islamisk tro vilar på sex grundläggande övertygelseartiklar:

- **Tro på Gud (Allah):** Tro på Guds enhet och unikhet (Tawhid). Gud har inga partners, inga barn och är lik inget annat.
- **Tro på änglarna:** Guds tjänare skapade av ljus, utan fri vilja att gå emot Gud.
- **Tro på de himmelska skrifterna:** Koranen, Psalmboken (Zabur) till David, Torahn till Moses och Evangeliet (Injil) till Jesus i sina ursprungliga oskövlade former.
- **Tro på profeterna:** Från Adam och Noah till Abraham, Moses, Jesus och Muhammed – den siste profeten.
- **Tro på den yttersta dagen:** Uppståndelsen, domen och återvändet till Gud.
- **Tro på det gudomliga förättade (Qadar):** Att Gud känner allt, men att människan ändå har fri vilja och ansövar för sina val.

3.2 Islams fem pelare – Arkan al-Islam

Dessa fem pelare är islams praktiska grundvalar – de handlingar som definierar en muslims religionsöva liv:

- **1. Trosbekräftelsen (Shahada):** "Jag vittnar att det inte finns någon gud utom Allah, och att Muhammed är Hans budbärare." Denna bekräftelse är grunden för inträde i Islam.
- **2. Bönen (Salah):** Fem dagliga böner på bestamda tider. Bönen är direkt kommunikation med Gud.
- **3. Fastan (Sawm):** Att fasta under ramadanmånaden – avhålla sig från mat, dryck och äktenskapliga relationer från gryning till

solnedgång.

- **4. Almosor (Zakat):** Obligatorisk älmsogåva, 2,5% av ens sparade förmögenhet per år, till de fattiga och behövande.
- **5. Pilgrimsfarden (Hajj):** En livsgång till Mecka för den som är fysiskt och ekonomiskt kapabel.

3.3 Koranen – Islams heliga skrift

Koranen (arabiska: al-Quran, "Läsningen") är Islamens centrala heliga text. Muslimer tror att den är Guds direkta ord, uppenbarat till Muhammed och bevarad ord för ord. Den består av 114 kapitel (suror) och drygt 6 200 verser (ayah).

Sedan 600-talet har Koranen överförts mündigtvis av miljontals häfizz (memorerare) och skriftligt. Texten anses av muslimer vara identisk med den ursprungliga uppenbarelsen – något som även många akademiska koranforskare anser vara anmärkningsvärt.

3.4 Sunnan – Profetens väg

Sunnan är profeten Muhammeds väg: hans ord, handlingar och tyst godkännanden, nedtecknade i hadithsamlingar. De viktigaste är de så kallade Sahih-samlingarna av al-Bukhari och Muslim. Sunnan fungerar som praktisk vägledning där Koranen är mer allmän.

4. Vad gör en muslim?

En muslims vardagsliv präglas av dygdiga vanor och ritualer som håller gudskontakten levande:

De fem dagliga bönerna

Bönerna sker vid fem fasta tidpunkter: Fajr (gryning), Dhuhr (middag), Asr (eftermiddag), Maghrib (solnedgång) och Isha (natten). Före bönen utförs rituell tvätt (wudu). Bönerna består av specifika rörelser och recitering av Koranverser på arabiska.

Koranrecitation och lärande

Att läsa, memorera och förstå Koranen är högt aktat inom Islam. Många muslimer strävar efter att memorera hela Koranen (bli häfizz). Koranen reciteras dagligen, särskilt under ramadan.

Halal – det tillåtna livet

Muslimerna följer ett halal-leverne som inkluderar kost (inget färsk kött, inget blod, inget alkohol), ärlighet i affärer, äktenskap som enda möjlighet till sexuella relationer, och undvikande av ockränta (riba).

Dhikr – åminnelse av Gud

Dhikr innebär att ständigt nämna Guds namn och löva Honom. Det innefattar fraser som: Subhanallah (Herre i sin 're, 33 gånger), Alhamdulillah (Lov och pris till Gud, 33 gånger) och Allahu Akbar (Gud är stor, 34 gånger) efter varje bön.

5. Skillnaden mellan Islam och muslimer

Det är viktigt att skilja på Islam som religion och muslimer som individer. Islam är det ideal, lärosystemet och budskapet som uppenbarats. Muslimerna är de människor som försöker följa detta ideal – med alla mänskliga brister, styrkor, kulturer och bakgrunder.

Precis som en god lärare, bok eller filosofi kan vägleda människor, men människorna som följer den kan felatolka, vara inkonsekventa eller misslyckas, ska man inte döma Islam på muslimers handlingar, och inte heller döma muslimer på vad Islam lär.

I Koranen kritiseras muslimer som inte lever upp till idealen lika hårt som andra. Islam är normativt (hur något ska vara), medan muslimer är deskriptivt (hur något är).

”O ni som tror! Varför säger ni det ni inte gör? Det är en styggelse inför Gud att ni säger vad ni inte gör.” – Koranen 61:2-3

6. Skillnaden mellan en muslim och en troende (mu'min)

Inom islamisk teologi gör man en viktig distinktion mellan ”muslim” och ”mu'min” (troende). Denna distinktion är inte nedlåtande – den är pedagogisk och syftar till personlig växt.

”Muslim” – den som underkastar sig

Muslim (arabiska: **مسلم**) hänvisar till den som yttre bekräftar Islam – som utför de rituella handlingarna, bekräftar trosartiklarna och tillhör det muslimska samfundet (umman). Det är en bekräftelse på yttre nivå.

”Mu'min” – den som tror av hjärtat

Mu'min (arabiska: مؤمن) kommer från "iman" (tro). En mu'min har inte bara en intellektuell övertygelse, utan en levande tro i hjärtat som påverkar hans eller hennes karaktär, handlingar och relation till Gud. Iman innebär tillit, trygghet och innerlig övertygelse.

Koranen illustrerar skillnaden i vers 49:14 där bedöinerna säger "Vi tror" och Gud säger att de inte ännu tro av hjärtat – att de snarare "underkastat sig" (aslamtu) än verkligen trott (amantu).

"Beduinerna säger: 'Vi tror.' Säg dem: Ni tror inte; säg snarare: 'Vi har underkastat oss', ty tron har ännu inte trängt in i era hjärtan." – Koranen 49:14

Ihsan – den högsta nivån

Bortom muslim och mu'min finns begreppet "muhsin" (den som uppnår ihsan). Profeten Muhammed beskrev ihsan såhär: "Att du dyrkar Gud som om du ser Honom, och om du inte kan se Honom vet du att Han ser dig." Det är fullständigt uppmärksamhet och närvaro inför Gud.

7. Hur ska en muslim vara?

Islam lär ut en mångfacetterad karaktär. Profeten sade: "De mest fullkomna av de troende i tro är de bästa i karaktär." (Hadith, Ahmad). De viktigaste egenskaperna inkluderar:

- **Taqwa (gudsfruktan och medvetenhet):** En innerlig känsla av Guds närvaro och ansvarsskyldighet inför Honom i varje situation.
- **Sidq (uppriktighet och ärlighet):** I ord, handling och intention. Profeten sägs ha sagt: "Säg alltid sanningen, även om den är bitter."
- **Sabr (tålmod och uthållighet):** Att hålla ut i svårigheter och hålla sig från synd, samt vara tacksam i goda tider.
- **Tawadu (ydmjukhet):** Islam bekämpar stolthet (kibr) som en av de värsta andliga sjukdomarna. Profeten var känd för sin blygsamma livsföring.
- **Ihsan (excellens i dyrkan och handling):** Att göra allt med fullt engagemang och högsta kvalitet, för Guds skull.
- **Adl (rättvisa):** Att vara rättvis mot alla människor, även mot dem man ogillar.
- **Rahma (barmhärtighet och medlidande):** Islam lägger stor vikt på medlidande, särskilt mot de svaga, fattiga och sjöuka.

8. Hur ska en muslim agera?

I förhållande till Gud

En muslims första ansvar är gentemot Gud – att dyrka Honom uppriktigt, undvika shirk (att sätta något vid sidan av Gud), och ständigt söka Hans tillfredsställelse (ridha). Då inkluderar dåliga handlingar, orena avsikter och löft att inte fullfylla.

I förhållande till familjen

Familjen är islams bas. Mannen är skyldig att försörja sin familj med kärlek och rättvisa. Kvinnan är kärnan i hemmets uppfostran och trygghet. Båda är likar inför Gud. Respekt för föräldrar, särskilt modern, är högt prioriterat – Koranen kopplar ihop tacksamhet mot Gud med tacksamhet mot föräldrar.

I förhållande till grannar och samhället

Profeten sade att Jibril rekommenderade honom grannen så hårdn att han trodde grannen skulle få ar vet. En muslim ska vara en positiv kraft i sitt samhälle, hjälpa de nödställda, trösta de sjuka och förhindra ont. Islams begrepp för detta är "amr bi-l-ma'ruf wa nahy 'an al-munkar" – att främja det goda och förbjuda det onda.

I affärliv och yrkesutövning

Islam lägger stor vikt på ärlighet i handel. Profeten förböd begäeri, fusk, ocker och orsa kande av skada. En muslim ska vara pålitlig, utföra sitt arbete grundligt och behandla anställda väl – lönen ska betalas innan svetten torkat på deras panna, sade Profeten.

I förhållande till icke-muslimer

Koranen säger: "Gud förbjuder er inte att vara vänliga och rättvisa mot dem som inte bekämpar er på grund av tron." (60:8). Islam föreskriver respekt, rättvisa och fredlig samexistens med alla människor.

9. Vad belönas muslimen med i nästa liv?

Den islamiska synen på livet efter döden

Islam lär att detta liv är en kort och tillfällig tillvaro – en prövning. Det verkliga livet börjar efter döden. Koranen jämför detta livet med regnet från himlen som gör växterna skina, sedan vissnar och försvinner – medan det nästa livet är evigt.

Domen (Yawm al-Qiyamah)

På domedagen uppstår alla människor som någonsin levt. Alla handlingar är noggrant nedtecknade av änglarna. Ingen själ bär en annan själs betas (37:38). Gud dömer med fullständig kännedom och absolut rättvisa.

Paradiset (Jannah)

För de troende och rättfärdiga lövar Koranen Jannah – ett paradises tillstånd av evig salighet. Koranen beskriver det med metaforer anpassade för mänsklig förståelse – lustgårdar, floder, själsro, kärlek och – högst av allt – synen av Gud:

”Och de närma ste till Gud (de rättfärdiga) – i Lustgårdar av Salighet.” – Koranen 56:11-12

Paradisets belöningar beskrivs i flera dimensioner:

- **Andliga belöningar:** Guds åskidande (ru'yatullah) – som av Profeten beskrivs som den största belöningen. Fred och befrielse från oros tankar och sorg.
- **Sociala belöningar:** Att återse föräldrar, make/maka, barn och vänner som också var troende.
- **Kroppsliga belöningar:** Koranen använder för mänskliga sinnen igenkann bara bilder: läckra frukter, flytande vatten, kömfort, vila.
- **Tidsenliga belöningar redan i detta liv:** Profeten utlovade också att god karaktar, sabr och taqwa ger fröjd, ro och välsignelse i nuet.

Helvetet (Jahannam)

Islam lär också om Jahannam – en plats för dem som medvetet förkastade Guds vägledning och levde rättslöst. Muslimska teologi debatterar huruvida Jahannam är evigt för alla eller om det finns undantag för muslimer som begick stora synder. Majoritetsuppfattningen är att alla muslimer slutligen kommer till Paradiset, medan svaret för icke-muslimer lämnas till Guds rättvisa och barmhärtighet.

10. Källor och vidare läsning

Primärkällor

Koranen: Guds ord, uppenbarat till Profeten Muhammed.
Rekommenderade svenska översättningar:

- K. V. Zetterstecks översättning (1917, klassisk)
- Mohammed Knut Bernström: "Koranens budskap" (2000, moderna, mycket använd)

Hadithsamlingar:

- Sahih al-Bukhari – en av de mest autentiska hadithsamlingarna
- Sahih Muslim – den näst mest autentiska
- Riyad al-Salihin (En trädgård för de rättfärdiga) av Imam al-Nawawi – på svenska och arabiska tillgänglig

Akademisk litteratur

- **Karen Armstrong: "Islam: En kortfattad historia"** (2000). Utmärkt introduktion av en av världens mest erkända religionshistoriker.
- **Tariq Ramadan: "Western Muslims and the Future of Islam"** (2004). Islamisk reform och modern tolkning.
- **John L. Esposito: "Islam: The Straight Path"** (2016, 5th ed.). Standardverk i universitetskurser om Islam.
- **Mustafa Akyol: "Islam without Extremes"** (2011). Liberal islamisk teologi på engelska.
- **Hamza Yusuf & Zaid Shakir: "Agenda to Change Our Condition"** (2007). Praktisk islamisk självutveckling.
- **Seyyed Hossein Nasr: "The Heart of Islam"** (2002). Djupgående introduktion till islamisk andlighet och etik.

Svenska resurser

- **Sveriges Muslimska Råd (SMR):** Nationell organisation med information om Islam i Sverige.
- Islam.se: Svensk informationssida om Islam.
- Koranenosunnah.se: Svenska svar på vanliga frågor om Islam.

Digitala källor på engelska (hög kvalitet)

Quran.com – Koranen med översättningar och tafsir (tolkning) på många språk

Sunnah.com – Alla stora hadithsamlingar på arabiska och engelska

SeekersGuidance.org – Gratis islamiska kurser och frågesvar från traditionella lärda

Yaqeen Institute (yaqeeninstitute.org) – Akademisk islamisk forskning och

evidensbaserade artiklar

IslamQA.info – Fatwa-arkiv med detaljerade svar på islamiska frågor

Rekommenderade video-serier

- Nouman Ali Khan – Quran Weekly (YouTube): Koranta Ikningar på engelska
- Hamza Yusuf – "Rethinking Islamic Reform" (YouTube)
- Omar Suleiman – "Quran 30 for 30" (Ramadan-serie, YouTube)
- Mufti Menk – "Motivational Moments" (YouTube): Tillgänglig islamisk etik

Avslutning

Islam är en komplett livssåskidning som omfamnar alla dimensioner av mänsklig tillvaro – från det personliga och familjära till det samhälleliga och andliga. Det är en religion som gör anspråk på att svara på de grundläggande frågorna: Varifrån kom jag? Varför är jag här? Vart åker jag?

Oavsett om du är nyfiken, tväkar eller aktivt söker – är budskapet i Islam enkelt: Det finns en Gud, Han känner dig, Han älskar dig, och Han har sänt vägledning. Det åter står, liksom alltid, öppet för var och en att ta del av.

"Säg: O Mina tjänare som har handlat mot sina egna själar, misströsta inte Guds nåd. Gud förlåter alla synder. Han är den Allförlåtande, den Barmhärtige." – Koranen 39:53

الحمد لله رب العالمين

Allt lov och pris tillhör Gud, alltets Herre.